Тепер ми вже не стогнемо і не посипаємо голови попелом, коли чуємо про геєну вогненну. Бо навіть проповідники починають говорити нам, що бог — це радій, ефір або ще якась суміш з науковою назвою, а найгірше з усього, що жде нас, грішних, у майбутньому,— це хімічна реакція. Приємна, звісно, гіпотеза, але ж ми ще не зовсім позбулися старого релігійного страху.

Є тільки дві речі, про які можна говорити довго, давши волю фантазії і не боячись спростувань. Можна розповідати про сни і можна переказувати те, що ви чули від папуги. Ні Морфея, ні птахів суд не визнає правомочними свідками, і тому ніхто із слухачів не наважиться причепитися до вашої розповіді. Так от, темою моєї розповіді будуть сновидіння, і за це я прошу вибачення у папуг, лексикон яких, здається мені, надто обмежений.

Я бачив сон дуже далекий від сучасного критичного напрямку, бо в ньому було дещо спільне з старою, поважною небіжчицею — теорією страшного суду.

Гавриїл просурмив, і тих із нас, хто не відразу відгукнувся на його поклик, притягли на допит. З одного боку я помітив купку професійних поручителів в урочистому чорному вбранні з застебнутими ззаду комірцями[1]. Не все, видно, було гаразд із їхнім майновим цензом, бо не скидалося на те, що вони збираються взяти нас на поруки.

Крилатий ангел-полісмен підлетів і взяв мене за ліве крило. Поруч з нами стояла купка, здавалося, дуже заможних привидів, яких теж викликали до суду.

— Ви з цієї зграї? — спитав полісмен.

— А хто вони такі? — в свою чергу спитав я.

— Як вам сказати,— промовив він,— вони...

Але все це стосується діла і тільки забирає місце, призначене для розповіді.

Делсі працювала в універсальному магазині. Вона продавала гамбурзькі стрічки чи, може, фаршированний перець, автомобілі чи якісь інші дрібниці, що ними торгують в універсальних магазинах. З того, що вона заробляла, Делсі одержувала шість доларів на тиждень. Решту записували їй у кредит, а комусь у дебет в головній книзі, яку веде бог... вибачайте, ваша превелебність — безсумнівно, Первинна Енергія. Ну так от, у головній книзі Первинної Енергії.

Коли Делсі працювала в магазині перший рік, їй платили п'ять доларів на тиждень. Повчально було б узнати, як вона жила на ці гроші. Яке це має значення? Гаразд, вас, можливо, цікавлять більші суми. Шість доларів — це більша сума. Я розповім вам, як вона жила на шість доларів на тиждень.

Якось о шостій годині вечора, приколюючи свого капелюшка булавкою, яка пройшла на одну восьму дюйма від мозочка, Делсі сказала своїй подружці Седі — дівчині, яка завжди повертається до вас лівим боком, коли ви підходите до прилавка.

— Чуєш, Седі, я домовилася сьогодні ввечері піти обідати з Піггі.

— Та ну! — захоплено вигукнула Седі.— Ну й пощастило ж тобі! Піггі страшенно шикарний і завжди водить дівчат у шикарні місця. Одного вечора він повів Бланш навіть у ресторан Гофмана, а там шикарна музика і стільки шикарної публіки. Ти шикарно проведеш час, Делсі!

Делсі квапилась додому. Очі її сяяли, а на щоках палали ніжні рожеві відблиски прийдешньої зорі життя — справжнього життя. Була п'ятниця, і від тижневого заробітку Делсі лишилося тільки п'ятдесят центів.

Як завжди в години пік, вулиці були залиті потоками людей. Електричні вогні Бродвею сяяли, приваблюючи з темряви метеликів, які прилітали сюди за десятки й сотні миль, щоб навчитися тут обпалювати собі крильця. Охайно вдягнені чоловіки обертались і дивились на Делсі, а вона поспішала, не помічаючи їх. Манхеттен, нічний кактус, почав розкривати свої мертвотно-білі, з важким ароматом пелюстки.

Делсі зайшла в магазин дешевих товарів і на всі п'ятдесят центів купила комірець машинного мережива. Ці гроші слід було б витратити інакше: п'ятнадцять центів на вечерю, десять на сніданок і десять— на обід. Ще десять треба було додати до її скромних заощаджень, а п'ять центів — розтринькати на локричні леденці: коли покласти їх у рот, то щока випинається і здається, що у вас флюс, а коли їх смоктати, то це тягнеться так само довго, як флюс. Локричні леденці були, звичайно, марнотратством, майже оргією, але чого варте було б наше життя без насолод!

Делсі жила у мебльованих кімнатах. Є певна різниця між мебльованими кімнатами і пансіоном. Якщо, скажімо, ви живете в мебльованих кімнатах, то інші пожильці не знають, коли ви голодуєте.

Делсі піднялась у свою кімнату — третій поверх вікнами на подвір'я в похмурому кам'яному будинку. Вона запалила газ. Вчені кажуть, що алмаз — найтвердіша з відомих речовин. Вони помиляються. Квартирні господарки знають таку суміш, перед якою алмаз — не твердіший від замазки для вікон. Вони змазують цією сумішшю кришки газових горілок, і ви, стоячи на стільці, можете розколупувати її, доки ваші пальці не вкриються саднами,— все буде марно. Навіть шпилька не допоможе вам; тому назвемо цю суміш стійкою.

Так от, Делсі запалила газ. При його світлі, рівнозначному одній чверті свічки, ми оглянемо кімнату.

Ліжко, стіл, комод, умивальник, стілець — усе це було від хазяйки. Решта належала Делсі. На комоді розміщались її скарби: фарфорова з позолотою вазочка, яку їй подарувала Седі, календар-реклама заводу маринадів, сонник, трохи рисової пудри на скляному блюдечку і гроно штучних вишень, зв'язаних рожевою стрічкою.

Притулені до кривого дзеркала, стояли портрети генерала Кітченера, Уїльяма Мелдуна, герцогині Мальборо та Бенвенуто Челліні. На стіні висіла гіпсова тарілка з зображенням якогось воїна в римському шоломі, а поряд з нею — барвиста олеографія: жовтий, як лимон, хлопчик переслідує вогняно-червоного метелика. Це була вершина художнього смаку Делсі, але зважте, що його ніхто ніколи не похитнув. Шушукання про плагіати ніколи не порушувало її спокою, жоден критик не зводив брови, дивлячись на її малолітнього ентомолога.

Піггі мав зайти по неї о сьомій. Поки вона хутенько прибирається, скромно відвернімось і трохи потеревенимо.

За кімнату Делсі платить два долари на тиждень. У будні її сніданок коштує десять центів: вона готує собі кофе і, поки одягається, варить яйце на газовому пальнику. Вранці у неділю вона влаштовує для себе королівський бенкет: іде в ресторан "Біллі" і їсть телячі котлети та оладки з ананасами, це коштує двадцять п'ять центів, і десять центів вона дає офіціантці на чай. У Нью-Йорку стільки спокус для марнотратства. Вдень Делсі снідає в ресторані при магазині за шістдесят центів на тиждень і обідає за один долар п'ять центів. Вечірня газета,— покажіть мені жителя Нью-Йорка, який би обходився без щоденної газети! — коштує шість центів на тиждень, а дві недільні газети — одна, щоб переглянути шлюбні об'яви, а друга для читання — десять центів. Загальна сума становить чотири долари сімдесят шість центів. Але ж треба ще купувати одяг, і....

З мене досить. Я чував про надзвичайно дешевий розпродаж мануфактури і про чудеса, які можна зробити з допомогою голки й нитки, одначе сумніваюсь. Перо в моїй руці зависає в повітрі, коли я

згадую, що в житті Делсі ще треба було б додати хоч трохи тих радощів, які належать жінці в силу всіх неписаних, священних, природних, недіючих законів вищої справедливості. Двічі вона була на Коні-Айленді й каталася на каруселі. Сумно підраховувати радощі, які трапляються тільки раз на рік, а не на годину.

Про Піггі можна сказати лише кілька слів. Коли дівчата його так прозвали, незаслужена ганьба лягла на благородну свинячу породу. Характер Піггі складався з рис, властивих іншим тваринам: він був гладкий, але мав душу щура, вдачу кажана, великодушність кота... Він одягався, як франт, був великим фахівцем у галузі голодування. Глянувши на продавщицю, він міг визначити з точністю до години, скільки часу минуло, відколи вона їла щось поживніше, ніж пастилу з чаєм. Він завжди тинявся в торговельному районі міста, шукав здобив в універсальних магазинах і запрошував дівчат з магазинів пообідати. Чоловіки, які водять по вулицях собак на прогулянку, і ті дивляться на нього зверхньо. Це — певний тип, і досить про нього. Моє перо не може зобразити його, а я не тесляр.

Близько сьомої Делсі була готова. Вона глянула на себе у криве дзеркало і лишилася задоволена. Темно-синя сукня, що лежала на ній без жодної зморшки, капелюшок з елегантним чорним пером, майже зовсім нові рукавички — все це свідчило про самозречення, про відмову навіть від їжі, було їй дуже до лиця.

На мить Делсі забула про все, крім того, що вона красива і що життя от-от підніме перед нею краєчок таємничої завіси й покаже свої чудеса. Чоловіки ще ніколи не запрошували її до ресторану. Тепер вона загляне, хоч на мить, у сяючий та розкішний світ.

Дівчата казали, що Піггі — "мотяга". Отже, буде багатий обід і музика, можна буде подивитись на розкішно вбраних жінок і покуштувати таких страв, од яких у дівчат дивно зводило щелепи, коли вони намагались розповісти про них. Звичайно, він ще коли-небудь запросить її.

У вітрині одного магазицу вона бачила синю сукню з китайського шовку. Якщо відкладати щотижня не десять, а двадцять центів... ану, полічимо... Ні, це триватиме кільУуоків, Але на Сьомій авеню є крамниця ношених речей,

Хтось постукав у двері. Делсі відчинила. На порозі стояла квартирна хазяйка і, вдавано усміхаючись, втягувала носом повітря —чи не пахне їжею, готованою на краденому газі.

— Там унизу вас питає якийсь джентльмен,— сказала вона.— Його звуть містер Уїггінс.

— Під таким іменем Піггі знали ті нещасні, які сприймали його серйозно.

Делсі повернулась до комода, щоб узяти носовичок, і раптом завмерла, міцно прикусивши нижню губу. Дивлячись у дзеркало, вона бачила казкову країну і себе — принцесу, яка щойно прокинулась від довгого сну. Вона забула про того, хто стежив за нею сумними, красивими й суворими очима, про єдиного, хто міг похвалити чи засудити її за те, що вона робить. Прямий, стрункий і високий, з виразом сумного докору на мужньому меланхолійному обличчі, генерал Кітченер дивився на неї своїми дивними очима з фотографії, що стояла в позолоченій рамці на комоді.

Як заводна лялька, Делсі обернулася до-хазяйки.

— Скажіть йому, що я не піду,— мовила вона похмуро.— Скажіть, що я хвора або ще щось. Скажіть, що я не виходжу.

Зачинивши і замкнувши за хазяйкою дведи, Делсі впала на ліжко так, що її чорне перо зім'ялось, і плакала десять хвилин. Генерал Кітченер був її єдиним другом. Він був для Делсі ідеалом рицаря. Він мав такий вигляд, немовби у нього було якесь приховане горе, а його чудові вуса були як

мрія, і вона трохи боялася суворого, але ніжного виразу його очей. Траплялось, вона мріяла, що коли-небудь він зайде в цей будинок, і спитає про неї, і його шабля постукуватиме по ботфортах. Одного разу, коли якийсь хлопчак стукавв ланцюжком по ліхтарному стовпу, вона навіть відчинила вікно й виглянула на вулицю. Але марно! Вона знала, що генерал Кітченер десь далеко в Японії веде свою армію проти диких турків. Ніколи він не вийде до неї із своєї позолоченої рамки. А проте один його погляд цього вечора переміг Піггі. Так, цього вечора.

Поплакавши, Делсі підвелася, зняла свою найкращу сукню і наділа старенький блакитний халатик. їй не хотілось обідати. Вона проспівала два куплети з "Саммі", потім дуже зацікавилась червоною плямкою на своєму носі. А тоді присунула стілець до розхитаного столу, витягла стару колоду карт і почала ворожити.

— Ти бачиш, от нахаба! — сказала вголос.— Я ж ніколи ні словом, ні поглядом не давала йому приводу так думати.

О дев'ятій годині Делсі витягла із скриньки бляшанку з печивом та маленьке горнятко з малиновим варенням і влаштувала бенкет. Вона запропонувала печиво з варенням генералові Кітченеру, проте він тільки подивився на неї, як сфінкс подивився б на метелика, якщо взагалі в пустелі є метелики.

— Не хочете, ну й не їжте,— сказала Делсі.— Але не задирайте носа і не докоряйте мені своїми очима. Подивилась би я, чи були б ви таким гордовитим та чванливим, якби вам довелося жити за шість доларів на тиждень.

Делсі наговорила грубощів генералові Кітченеру; це була погана ознака. Потім вона сердито повернула Бенвенуто Челліні лицем до стіни. То це вже можна було їй пробачити, &o Делсі завжди думала, що то Генріх VIII, поведінку якого вона не схвалювала.

О пів на десяту Делсі востаннє глянула на портрети на комоді, погасила' світло і шмигнула в ліжко. Страшно засинати, глянувши на прощання тільки на генерала Кітченера, Уїльяма Мелдуна, герцогиню Мальборо та Бенвенуто Челліні.

Це оповідання, власне, нічим не закінчується. Кінець буде колись пізніше: Піггі знову запросить Делсі в ресторан, вона відчуватиме себе дуже самітною, генерал Кітченер, можливо, гляне інакше, і тоді...

Так от, як я вже казав, мені снилося, що я стояв недалеко від купки ангелів, здавалося, заможних, а полісмен взяв мене за крило і спитав, чи я не їхньої компанії.

— А хто вони? — спитав я.

— Як вам сказати? — промовив він.— Це люди, що наймали на роботу дівчат і платили їм п'ять чи шість доларів на тиждень. Ви з цієї зграї?

— Ні, ваша безсмертність,— сказав я.— Я тільки підпалив сирітський приют і вбив сліпого, щоб забрати його мідяки.

[1] Одяг протестантських священиків.